

Низомномаи намунавии муассисаҳои таълимии томактабии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1.

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Низомномаи намунавии муассисаҳои таълимии томактабии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - Низомнома) тартиби фаъолияти муассисаҳои таълимии томактабиرو (минбаъд - Муассиса), новобаста ба шаклҳои моликият ва тобеияти идоравӣ, ба танзим мебарорад, инчунин мақсад, ҳуқуқ, уҳдадорӣ, вазифа ва самтҳои дигари фаъолияти онҳоро муайян менамояд.
2. Мақсади асосии Муассиса фароҳам овардани шароити мусоид барои тарбия ва таҳсилоти кӯдакони синну соли барвақтӣ ва томактабӣ мебошад.
3. Муассиса фаъолияти худро тибқи [Конститутсияи](#) Ҷумҳурии Тоҷикистон, [Қонуни](#) Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», [Қонуни](#) Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таълиму тарбияи томактабӣ», [Қонуни](#) Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак», стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва фармону амрҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи маориф, Низомномаи мақрур ва оинномаи худ ба роҳ мемонад.

2. ВАЗИФАҲОИ МУАССИСА

4. Вазифаҳои асосии Муассиса аз инҳо иборат мебошанд:
- ташаққули инкишофи ҷисмонӣ, зеҳнӣ, ахлоқӣ ва фарҳангии кӯдакони синни томактабӣ бо дар назар доштани қобилият, шавқу рағбат ва хусусиятҳои фардӣ онҳо;
 - ташаққули шахсият ва гузаштани замина барои таълимгирии минбаъдаи кӯдакони синни томактабӣ бо дар назар доштани омода намудани онҳо ба таҳсил дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти умумӣ;
 - тарбияи кӯдакони синни томактабӣ дар руҳияи эҳтиром ба арзишҳои фарҳангии миллий ва умумибашарӣ, муҳаббат ба Ватан, эҳтиром ба инсон ва қонун, рамзҳо ва забони давлатӣ, оила ва ҷомеа, инчунин муносибати бошӯрона ба муҳити зист ва ҳифзи он;
 - таъмини инкишофи ҳаматарафаи шахсияти кӯдак дар синну соли барвақтӣ ва томактабӣ, бо дар назар доштани хусусиятҳои синнусолӣ ва инфиродӣ, қобилият ва талабот, ташаққули додани меъёрҳои ахлоқӣ ва мусоидат намудан барои ба даст овардани таҷрибаи иҷтимоии кӯдак;
 - таълими донишу малакаи аввалия тибқи стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва барномаҳои таълиму тарбияи томактабӣ;
 - фароҳам овардани шароит барои тарбия, таълим ва инкишофи кӯдакони синну соли барвақтӣ ва томактабӣ ва иҷтимоикунонии онҳо;
 - фароҳам овардани шароит барои ташаққули ҳисси ватанпарастӣ ва худшиносии миллий, эҳтиром ба арзишҳои умумибашарӣ;
 - фароҳам овардани шароит барои инкишофи ҷисмонӣ ва тарзи ҳаёти солим;
 - дастгирии иҷтимоии педагогии тарбиягирандагон ва расонидани кумаки равонӣ ба онҳо;
 - фароҳам овардани шароит барои таъмини сифати хизматрасонии пешниҳодшавандаи таълиму тарбиявӣ;
 - ба роҳ мондани тасҳеҳи зарурии норасоӣҳо дар инкишофи ҷисмонӣ ва (ё) равонии тарбиягирандагон;
 - расонидани кумаки машваратӣ ва методӣ ба падару модар (шахсонӣ онҳоро ивазкунанда) оид ба масъалаи тарбия, таълим, инкишоф ва нигоҳдошти саломатии кӯдак;
 - таъмини имконияти бомуваффақият гузаштан ба таҳсилоти умумӣ.

3. ТАРТИБИ ТАШКИЛИ ФАЪОЛИЯТИ МУАССИСА

5. Муассиса бо ташаббуси муассис (муассисон) таъсис ёфта, мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта мешавад.
6. Муассиса шахси ҳуқуқӣ буда, дорои муҳр, штамп ва лаҳза бо забони давлатӣ мебошад.
7. Муассиса дар асоси оиннома амал мекунад, ки он тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва тасдиқ карда мешавад.
8. Бинои Муассиса тибқи талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд ба талаботи санитарии гигиенӣ, зиддиэпидемиологӣ ва зидди сӯхтор ҷавобгӯӣ бошад.
9. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ муассисаҳои давлатиро, ки дар ҳудудашон фаъолият доранд, ба таври марказонидашуда аз ҳисоби бучети маҳаллӣ ва даромадҳои худ бо захираҳои моддӣ ва маводди озӯқа таъмин менамоянд.
10. Масрафи маблағ барои маводди озӯқа аз меъёрҳои муқаррарнамудаи давлатӣ кам буда наметавонад.
11. Хизматрасонии тиббӣ ба кӯдакон дар Муассиса, новобаста ба шаклҳои моликият ва тобеияти идоравӣ, ройгон анҷом дода мешавад.
12. Муассиса танҳо пас аз гирифтани иҷозатнома оид ба пешбурди фаъолияти таълиму тарбия ҳуқуқи фаъолият кардан ва истифода бурдани имтиёзҳои пешбиниамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистонро пайдо менамояд.
13. Муассиса тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ аз аттестатсия ва аккредитатсияи давлатӣ мегузарад.
14. Муассиса бо қарори муассис метавонад мақомашро дигар намояд, агар он бархилофи уҳдадориҳои Муассиса набошад.
15. Хизматрасонии тиббии тарбиягирандагонро дар Муассиса қонунҳои соҳаи тиб, ки аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ба ин Муассиса вобаста шудаанд, таъмин менамоянд. Онҳо роҳбарони Муассиса ва қонунҳои педагогӣ дар гузаронидани чорабиниҳои таълимӣ пешгирии беморӣ, риояи меъёрҳои санитарии беҳдоштӣ, реҷа ва сифати ҳуҷраи тарбиягирандагон масъул мебошанд.
16. Ташкили ҳуҷра дар мувофиқа бо Муассис ба уҳдаи Муассиса гузошта мешавад. Дар Муассиса бояд ҷойи ҳуҷраҳои барои тарбиягирандагон, инчунин анбори нигоҳдории маҳсулот ва ҳуҷраи тайёр намудани ҳуҷраи мавҷуд бошад.
17. Дар Муассиса ба ташкили фаъолияти сохторҳои ташкилии ҳизбҳои сиёсӣ, ҳаракатҳои ҷамъиятиву сиёсӣ ва таҳсилоти динӣ иҷозат дода намешавад.
18. Дар Муассиса тибқи қонунгузорӣ бо ташаббуси худӣ Муассиса ва падару модарон кумита ва ассотсиатсияҳои падару модарон ва сарпарастон таъсис ёфта, фаъолияти он ба роҳ монда мешавад.
19. Реҷаи кори Муассиса бо тартиби зерин муқаррар карда мешавад:
- оғози кори Муассиса аз соати 7:00;
 - қабули кӯдакон дар Муассиса аз соати 7:30 то 8:30;
 - анҷоми кори Муассиса соати 17:00.
20. Муассисаи ғайридавлатӣ ҳамчун ҷузъи таркибии низомии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон баробари Муассисаи давлатӣ уҳдадорӣ ва масъулият дорад.
21. Назорати фаъолияти Муассиса, новобаста ба шаклҳои моликият ва тобеияти идоравӣ, аз тарафи мақоми ваколатдори давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илм ба роҳ монда мешавад.

4. ИДОРАКУНИИ МУАССИСА

22. Идоракунии Муассиса мUTOбики [Кодекси](#) маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, [Конуни](#) Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», [Конуни](#) Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таълиму тарбияи томактабӣ» ва оинномаи Муассиса, ки дар асоси Низомномаи мазкур таҳия шудааст, амалӣ карда мешавад.
23. Роҳбари Муассиса барои фаъолияти Муассиса дар назди муассис тибқи оиннома масъул ва ҳисоботдиҳанда мебошад.
24. Мақоми худидоракунии Муассисаҳо шурои педагогӣ мебошад.
25. Тартиби интиҳоби мақомоти худидоракунии Муассиса ва ваколати онҳо дар оинномаи Муассиса муайян карда мешавад.
26. Шурои педагогӣ мақоми олии Муассиса ба ҳисоб рафта, ҷаласаҳои он дар 2 моҳ як маротиба гузаронида мешавад. Ҳангоми зарурат дар Муассиса ҷаласаи ғайринавбатии шурои педагогӣ гузаронида мешавад. Фаъолияти шурои педагогӣ дар низомномаи он муайян карда мешавад.
27. Шурои педагогӣ дар фаъолияти худ функсияҳои зеринро амалӣ менамояд:
- манфиатҳои субъектҳои раванди таълиму тарбияро ташаккул ва инъикос карда, ҳифзи онҳоро таъмин менамояд;
 - нақшаи фаъолияти таълимӣ тарбиявӣ ва молиявӣ хоҷагии Муассисаро муайян менамояд;
 - натиҷа ва сифати таълиму тарбияи кӯдаконро дар гурӯҳҳои синнусолӣ арзёбӣ ва ҳисоботи роҳбари Муассисаро баррасӣ менамояд;
 - рафти иҷрои талаботи стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва барномаҳои таълиму тарбияи томактабиро баррасӣ менамояд;
 - сарбории кормандони педагогӣ ва сармураббияро муҳокима ва тасдиқ менамояд;
 - раванди таълиму тарбия ва вазъи молиявӣ хоҷагии Муассисаро назорат мекунад;
 - мазмун ва шакли усулҳои раванди таълимро баррасӣ мекунад;
 - самтҳои афзалиятноки фаъолияти минбаъдаи таълимиро муайян мекунад;
 - масъалаи баланд бардоштани салоҳиятнокии касбӣ ва бозомӯзии кадрҳои баррасӣ менамояд;
 - сифати раванди таълиму тарбияро арзёбӣ мекунад.
28. Ба ҳайати шурои педагогӣ роҳбари Муассиса, мушовири мақомоти маҳаллии идоракунии маориф оид ба самти томактабӣ, мураббӣ, раиси кумитаи падару модарон, ҳамшираи тиббӣ, роҳбари мусиқӣ, мутахассисон дохил мешаванд.
29. Роҳбарии бевоситаи Муассисаро мудири амалӣ мегардонад. Мудири Муассисаи давлатии мақоми ҷумҳуриявидошта аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм ва мудири Муассисаи давлатии мақоми маҳаллидошта аз тарафи мақоми маҳаллии идоракунии маориф дар мувофиқа бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба мансаб таъин ва аз мансаб озод карда мешаванд.
30. Мудири Муассиса, ки дар тобеияти ташкилоту идораҳо қарор дорад, аз ҷониби роҳбари ташкилоту идора ё мақоми ваколатдори дигарӣ он ва мудири Муассисаи ғайридавлатӣ аз тарафи муассис (муассисон) ба мансаб таъин ва аз мансаб озод гардида, ҳуқуқ, уҳдадорӣ ва вазифаҳои ӯ тибқи Низомномаи мазкур ва оинномаи Муассиса амалӣ карда мешавад.
31. Ба мудири Муассиса, ба ғайр аз роҳбарии корҳои эҷодӣ методӣ ишғоли дигар мансаби роҳбарикунанда дар дохили Муассиса манъ аст.
32. Мудири Муассиса тибқи шартнома ба муҳлати 5 сол ба мансаб таъин карда мешавад. Ҷойивазкунӣ ва аз мансаб озод намудани мудири Муассиса тибқи талаботи қонунгузорӣ амалӣ карда мешавад.
33. Мудири Муассиса бояд ба талаботи зерин ҷавобгӯӣ бошад:
- доштани таҳсилоти олии касбии томактабӣ бо собиқаи кории мураббия ва сармураббияи томактабии на кам аз 5-сола;
 - доништани санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф;
 - доништани масъалаҳои менеҷмент ва маблағгузорӣ дар соҳаи маориф.
34. Мудири Муассиса дар назди падару модарон (шахсонӣ онҳоро ивазкунанда), муассис ва тарбиягирандагон барои ташкил ва сифати корҳои таълиму тарбия, сатҳи тарбияи тарбиягирандагон, нигоҳ доштани саломатӣ, инкишофи ҷисмонӣ, ҳолати молиявӣ хоҷагии Муассиса тибқи тартиби муқарраргардида масъул мебошад.

5. ҲУҚУҚ ВА УҲДАДОРИҲОИ МУАССИСА

35. Муассиса ҳуқуқҳои зерин дорад:
- фаъолияти таълимӣ тарбиявӣ Муассисаро амалӣ намояд;
 - сохтор ва бастаи вазифаҳои Муассисаро тартиб диҳад;
 - дар фаъолияти озмоишӣ ва инноватсионӣ мUTOбиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок намояд;
 - ҳамкории байналмилалиро дар соҳаи таълиму тарбияи томактабӣ мUTOбиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ намояд;
 - фаъолияти дигареро, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва оинномаи Муассиса пешбинӣ намудааст, амалӣ намояд.
36. Муассиса уҳдадор аст:
- ҷараёни таълимро мUTOбиқи талаботи стандарти давлатӣ ва барномаҳои таҳсилоти томактабӣ, Низомномаи мазкур амалӣ намояд;
 - сифати таълиму тарбияи томактабиро таъмин намояд;
 - шароити бехатарро ҳангоми ташкили раванди таълим фароҳам оварад;
 - таҳия ва қабули тартибу қоидаҳои дохилии Муассисаро таъмин намояд;
 - шароити заруриро барои ташкили ҳуқуқ ва расонидани ёрии тиббӣ ба тарбиягирандагон фароҳам созад;
 - падару модар (шахсонӣ онҳоро ивазкунанда)-и тарбиягирандагонро, ҳангоми қабули кӯдак ба Муассиса бо оинномаи он шинос намояд;
 - ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар гузаронидани арзёбии сифати таълиму тарбияи томактабӣ мусоидат намояд;
 - уҳдадориҳои дигареро, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, иҷро намояд.

6. РАВАНДИ ТАЪЛИМУ ТАРБИЯ ДАР МУАССИСА ВА ДАСТРАСИИ ТАЪЛИМУ ТАРБИЯИ ТОМАКТАБӢ

37. Раванди таълиму тарбия дар Муассиса тибқи стандарти давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва нақшаю барномаҳои таълимӣ ба роҳ монда мешавад. Барои кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуди ҷисмонӣ ва равонӣ дар асоси барномаҳо, ки онҳо аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм дар мувофиқа бо мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли тасдиқ мегарданд, таъмин карда мешавад.
38. Дастрасии таълиму тарбияи томактабӣ, инчунин бо таъсиси марказ (гурӯҳ)-и инкишофи барвақтии кӯдак бе таъсиси шахси ҳуқуқӣ дар сохтори муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти умумӣ дар сурати мавҷуд будани заминаи зарурии моддӣю техникаӣ ба роҳ монда мешавад.
39. Дар Муассиса тартиби пур кардани гурӯҳҳои синнусолӣ аз ҷониби муассис тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян ва ин муқаррарот дар оинномаи он дарҷ карда мешавад.
40. Вобаста ба давраҳои синнусолӣ то 1 сентябр гурӯҳҳои синнусолиҳои зерин пурра гардонида мешаванд:
- гурӯҳи 1 синни барвақтӣ (аз 1 то 2-сола) -10 кӯдак;
 - гурӯҳи 2 синни барвақтӣ (аз 2 то 3-сола) -15 кӯдак;
 - гурӯҳи хурдсолӣ (аз 3 то 4-сола) -22 кӯдак;
 - гурӯҳи миёна (аз 4 то 5-сола) -25 кӯдак;
 - гурӯҳи калон (аз 5 то 6-сола) -25 - 30 кӯдак;
 - гурӯҳи омодагӣ ба мактаб (аз 6 то 7- сола) - 30 кӯдак.

41. Дар гуруҳҳои синну солашон лашонун (омехта) пуррагардони низоми гуруҳҳо чунин муқаррар гардидааст:

- ду синну сол (аз 1 солу 6 - моҳа то 3-сола) - 13 кӯдак;
- ду синну сол (аз 3 то 7-сола) - 25 кӯдак;
- се синну сол (аз 3 то 7-сола) - 20 кӯдак.

7. ҚАБУЛИ ТАРБИЯГИРАНДАГОН БА МУАССИСА

42. Ба Муассиса кӯдакони аз синни 1 то 7 қабул карда мешаванд. Қабули кӯдакон ба Муассиса дар асоси ҳулосаи тиббӣ, ариза ва ҳуҷҷати тасдиқкунандаи шахсияти яке аз падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) ба роҳ монда мешавад.

43. Ҳангоми қабул ба Марказ ташкили имтиҳонҳои махсус ва гузаронидани ҳама гуна озмунҳо манъ аст.

44. Кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуди ҷисмонӣ, кӯдакони маъҷуб ба гуруҳҳои дорои самти тасҳеҳӣ, фарогирӣ (ҷубронкунанда)-и Муассиса бо розигии падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) дар асоси ҳулосаи комиссияи равоӣ-тиббӣ-педагогӣ қабул карда мешаванд.

45. Ба намӯдҳои зерини Муассисаҳо кӯдакони синну соли гуногун қабул карда мешаванд:

- ширхоргоҳ - барои кӯдакони то 3-сола;
- ширхоргоҳ-кӯдакистон - барои кӯдакони аз 1 то 7-сола;
- кӯдакистон - барои кӯдакони аз 3 то 7-сола;
- кӯдакистон - муассисаи таҳсилоти ибтидоӣ - барои кӯдакони аз 3 то 10-сола;
- ҳонаи кӯдакон - барои кӯдакони аз 2-моҳа то 7-сола;
- мактаб-интернат (гуруҳи томақтабӣ) - барои кӯдакони аз 1 то 7-сола;
- мактаб-интернати махсус (гуруҳи томақтабӣ) - барои кӯдакони аз 6 то 7-сола;
- муассисаи таълимии дорои гуруҳҳо (синфҳо)-и омодагии пешазмактабӣ - барои кӯдакони аз 5 то 7-сола;
- кӯдакистони ҳусусӣ - барои кӯдакони то 7-сола;
- кӯдакистони оилавӣ - барои кӯдакони то 7-сола;
- кӯдакистони солимгардонӣ — муассиса барои кӯдакони аз 2 то 7-сола, ки ба солимгардони ҷисмонӣ ва ё инкишофи равоӣ, муолиҷа ва тавонбахшӣ эҳтиёҷ доранд;
- ҳонаи кӯдакони навъи интернат - муассисае, ки дар он нигоҳубин, тарбия, таълим ва кумаки иҷтимоӣ ба кӯдакони ҷиҳил ва бепарастори синни томақтабӣ ва мактабӣ аз ҳисоби давлат таъмин карда мешаванд;
- ҳонаи кӯдакони ҷиҳил бепарастор - муассиса барои ҳифзи саломатӣ ва ҳимояи тиббӣ иҷтимоӣ кӯдакони ҷиҳил ва бепарастор, кӯдаконе, ки аз рӯзи таваллуд нуқси ҷисмонӣ ё равоӣ доранд, кӯдаконе, ки аз тарафи падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) рад карда шудаанд, инчунин кӯдаконе, ки падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) бо сабабҳои гуногун муваққатан онҳоро тарбия карда наметавонанд ё аз ҳуқуқи падару модарӣ маҳрум шудаанд.

46. Қабули кӯдакон ба Муассиса тибқи қоидаҳои умумии қабули тарбиятгирандагон ба Муассисаҳо, ки аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм тасдиқ мешавад, ба роҳ монда мешавад.

47. Ба Муассиса дар навбати аввал фарзандони падару модароне, ки кор мекунанд, падару модарони танҳо, ки таҳсил ва кор мекунанд, маъҷубони гуруҳҳои 1 ва 2, кӯдакон аз оилаҳои серфарзанд, кӯдаконе, ки таҳти васоят ва парасторӣ қарор доранд, кӯдаконе, ки падари онҳо дар хизмати ҳарбӣ ва падар ё модар дар таъбириши дарозмуддат мебошанд, қабул карда мешаванд.

48. Кӯдаконе, ки дар инкишофи ҷисмониашон норасоӣ доранд, ба муассисаҳо (гуруҳҳо)-и томақтабии ҷубронкунандаи навъҳои гуногун, ки барои корҳои тасҳеҳӣ шароит доранд, қабул карда мешаванд.

49. Дар Муассисаҳои махсусгардонидашуда гуруҳҳо вобаста ба теъдоди кӯдакон ва синну соли онҳо (то 3- сола ва аз 3- сола калонтар) муқаррар карда мешаванд:

- барои кӯдаконе, ки дар нутқашон лакнат, нуқсонҳои вазнин доранд - 6 ва 10 кӯдак;
- барои кӯдаконе, ки тарзи талаффузи фонетикӣ ва фонематиашон вайрон танҳо бо синну соли аз 3 калонтар -12 кӯдак;
- барои кӯдакони қар - 6 нафар барои ҳар ду гуруҳи синнусолӣ;
- барои кӯдакони шунавоиашон паст - 6 ва 8 кӯдак;
- барои кӯдакони нобино - 6 нафар барои ҳар ду гуруҳи синнусолӣ;
- барои кӯдакони дорои нуқсонҳои бинӣ бо заъфи басар ва олус - 6 ва 10 кӯдак;
- барои кӯдаконе, ки дар узви тақиягоҳи ҳаракат иллат доранд - 6 ва 8 кӯдак;
- барои кӯдакони ноқисулақл - 6 ва 10 кӯдак;
- барои кӯдакони ақлан ақибмондаи дараҷаи сабук - 6 ва 10 кӯдак;
- барои кӯдакони ақлан ақибмондаи дараҷаи миёна, вазнин, танҳо бо синну соли аз 3 калонтар - 8 кӯдак;
- барои кӯдакони дорои касалии музавият (аутизм), танҳо бо синну соли аз 3 калонтар - 8 кӯдак;
- барои кӯдакони дорои имконияти ҷисмониашон маҳдуд - 10-15 кӯдак.

50. Дар гуруҳҳои навъи тавонбахшӣ пуррагардони низоми гуруҳҳо вобаста ба шумораи кӯдакон ва синну соли онҳо (то 3- сола ва аз 3- сола калонтар) муқаррар гашта, теъдодашон чунин аст:

- кӯдаконе, ки касалии сил доранд (гуруҳи санаторӣ) -10 ва 15 кӯдак;
- кӯдаконе, ки зуд-зуд бемор мешаванд (гуруҳи санаторӣ) -10 ва 15 кӯдак;
- гуруҳи дигари кӯдакон, ки барои онҳо маҷмуи ҷорабиниҳои солимгардони махсус зарур аст -12 ва 15 кӯдак.

51. Ба Муассисаи дигар гузаронидани тарбиягиранда дар асоси аризаи падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) -и тарбиягиранда ва бо фармоиши мудири Муассиса ба расмият дароварда мешавад.

52. Хориҷ кардани кӯдак аз Муассиса дар асоси ҳулосаи тиббӣ дар бораи саломатии кӯдак, ки барои ба Муассиса рафтани ӯ монеъ мешавад, ҳангоми бештар аз як моҳ бе сабаби узрнок наомадани кӯдак ба Муассиса сурат мегирад.

53. Муассиса ҳафт рӯз пеш аз хориҷ намудани кӯдак аз Муассиса тариқи хаттӣ падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) -и кӯдакро оид ба ин қарор хабардор мекунанд. Бо сабаби тағйири ҷойи қори падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) хориҷ кардани кӯдак аз Муассиса манъ карда мешавад. Дар ҳолатҳои гирифтани табобат дар санаторияву истироҳатгоҳҳо, ҳангоми беморӣ ё руҳсатии онҳо, инчунин дар фасли тобистон, новобаста ба давомнокии руҳсатии падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда), ҷойи кӯдак дар Муассиса то 75 рӯз, бе пардохти маблағ, нигоҳ дошта мешавад. Дар дигар ҳолатҳо, агар кӯдак ба Муассиса наояд, маблағи муайяншуда вобаста ба нигоҳубини кӯдак аз ҷониби падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) пурра пардохт карда мешавад.

8. ҲУҚУҚ ВА УҲДАДОРИҲОИ СУБЪЕКТҲОИ РАВАНДИ ТАРБИЯ ВА ТАЪЛИМ

54. Субъектҳои раванди тарбия ва таълим тарбиягирандагон, мураббӣён, дигар кормандони педагогӣ, падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда)-и тарбиягирандагон, намоёндагони қорхона, муассиса, асоссиатсия, фондҳо, ташкилотҳои ҷамъиятӣ, ташкилотҳои дигар, инчунин шахравандони алоҳида, ки дар фаъолияти Муассиса иштирок мекунанд, ба ҳисоб мераванд.

55. Муассис Муассисаро бо қорманди тиббӣ, маводди солимгардонӣ ва воситаҳои қумаки аввалияи тиббӣ таъмин менамояд.

56. Ба фаъолияти педагогии Муассиса шахсоне машғул шуда метавонанд, ки дорои таҳсилоти миёнаи касбӣ, олии касбӣ буда, малакаи зарурии касбӣ ва сифатҳои баланди маданият ахлоқӣ бошанд.

57. Омӯзгорони Муассиса бо мақсади таъмини босамари раванди тарбиявию таълими мустақилона барномаҳои имконпазир (алтернативӣ)-и муаллифиро интихоб ва мавриди истифода қарор дода, воситаҳои ҳозиразамони тарбия, таълим ва солимгардони кӯдаконро дар мавриди риоя намудани талаботи стандарти давлатии таҳсилоти томақтабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд.

58. Кормандони педагогии Муассиса давра ба давра аз аттестатсия мегузаранд. Аз рӯйи натиҷаи ҷамъбасти аттестатсия ба мансаби ишғолкарда мутобикат намудани корманд, дараҷаи таҳассусӣ ва сатҳи донишу малакаи ӯ муайян карда мешавад.

59. Кормандони педагогие, ки кирдори содирнамудаашон ба минбаъд давом додани фаъолияти омӯзгорӣ муҳолиф аст, ба мансабашон номуносиб дониста мешаванд ё худ шахсоне, ки вазъи саломатиашон садди иҷрои уҳдадориҳои хизматиашон мегардад, мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аз қори педагогӣ озод карда мешаванд.

60. Шахсоне, ки мувофиқи санади судӣ, нишондодҳои тиббии тасдиқшуда ё асосҳои дигари пешбиникардаи қонунгузорӣ ба фаъолияти омӯзгорӣ машғул шуданашон манъ карда шудааст, ба қори Муассиса иҷозат дода намешаванд.

61. Мудирӣ Муассиса дорои ҳуқуқи уҳдадориҳои зерин мебошад:
- яқҷо бо шурои педагогӣ муайян кардани самтҳои асосии рушди Муассиса;
 - ба қор қабул намудани кормандони педагогӣ ва техникаи Муассиса ва роҳбарӣ намудан ба шурои педагогӣ;
 - назорати тамоми фаъолияти Муассиса;
 - муайян ва тибқи тартиби муқарраргардида тасдиқ намудани қоидаҳои тартиботи дохилӣ ва вазифаҳои хизмати кормандон дар асоси оинномаи Муассиса;
 - яқҷо бо ҳайати омӯзгорон амалӣ намудани нақшаи қори солони Муассиса;
 - риояи қонунгузорӣ қиҳати таъмини истифодабарии сарфакоронаи маблағҳои буҷетӣ ва маблағҳои аз дигар манбаъҳо воридшуда;
 - пешниҳоди ҳисобот ба мақомоти дахлдор оид ба фаъолияти Муассиса ва истифодаи мақсадноки маблағҳои буҷетии ҷудошуда;
 - ташкили қор бо падару модарон оид ба масъалаҳои тарбияи фарзандон дар оила;
 - назорати риояи қоидаҳои санитарии гигиенӣ ва техникаи бехатарӣ;
 - тибқи тартиби муқарраргардида ихтиёрдории маблағҳои Муассиса, аз номи он бо дигар ташкилот бастанӣ шартномаҳо ва ҷавобгарӣ барои ғайрмақсаднок истифодабарии ин маблағҳо;
 - дар доираи ваколати худ ба имзо расонидани фармоишҳое, ки иҷрошон барои кормандони Муассиса ҳатмӣ мебошад;
 - ҳалли масъалаи интиҳоб намудан ва ҷобаҷогузории кадрҳо, тибқи Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мансаб таъин ва аз мансаб озод намудани кормандон;
 - дар доираи маблағҳои буҷетии пешбинишуда омода намудани ҷадвали воҳидҳои қорӣ ва барои тасдиқ ба муассис пешниҳод намудани он;
 - таъмини иҷрои талаботи санитарии гигиенӣ, зиддисўхторӣ ва ҳифзи саломатии кўдакон;
 - мутобиқи тартиби муқарраргардида ташкили аттестатсияи кормандони Муассиса ва хангоми ҷобаҷогузории кадрҳо ва тартиб додани ҷадвали воҳидҳои қорӣ ба ҳисоб гирифтани натиҷаи аттестатсия;
 - дар асоси қарори шурои педагогӣ фароҳам овардани шароит барои ба амал баровардани раванди тарбия ва таълим дар Муассиса;
 - амалӣ намудани дигар ҳуқуқи уҳдадориҳо тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

62. Кормандони педагогии Муассиса дорои ҳуқуқи уҳдадориҳои зерин мебошанд:

- аз роҳбарӣ Муассиса барои амалӣ гардонидани раванди тарбия ва таълим шароити мусоидро талаб намоёнд;
- ташаббуси омўзгорӣ ва тавсеаи таҷрибаи пешқадами худ, интиҳоби озоди шакли таълим, методу усулҳои самарабахши тарбияю таълимро тибқи барномаи густариш диҳанд;

- аз худ қардан ва иҷрои барномаҳои таълиму тарбиявиرو аз қониби тарбиягирандагон таъмин намоёнд;
- ба рушду инкишофи қобилияти тарбиягирандагон мусоидат карда, онҳоро дар руҳияи эҳтиром нисбат ба падару модар, ҳамсолон, қалонсолон, арзишҳои фарҳангии миллий, таърихӣ, расму оинҳо, муҳити зист ва рамзҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тарбия намоёнд;
- одобу ахлоқи педагогиро риоя карда, ҳуқуқ ва шаъну эътибори кўдақро эҳтиром, кўдаконро аз амалҳои дорои зўроварии қисмонии равонӣ ҳимоя намоёнд, дар бобати пешгирии бемориҳои сирояткунанда, истеъмоли машрубот ва моддаҳои нашъаовар қорҳои фаҳмондадиҳиро гузаронанд;

- дигар ҳуқуқи уҳдадориҳоеро, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, иҷро намоёнд.
63. Падару модарон (шахсони онҳоро ивазкунанда) дорои ҳуқуқи уҳдадориҳои зерин мебошанд:
- барои фарзандони худ дар Муассисаҳо шакли таълимро интиҳоб намоёнд;
 - дар қори мақоми худидораи Муассисаҳо иштирок намоёнд;
 - ба мақомоти давлатии идорақунии маориф ва худидорақунии Муассисаҳо оид ба масъалаҳои тарбия ва таълими фарзандони худ муроҷиат намоёнд;
 - манфиатҳои қонунии фарзандони худро вобаста ба тарбияю таълим дар мақомоти давлатӣ ва суд ҳимоя кунанд;
 - барои саломатии қисмонӣ ва равонии кўдақ пайваста ғамхорӣ карда, уро ба Муассиса омода намоёнд ва барои инкишофи қобилиятҳои кўдақ шароити зарурӣ муҳайё созанд;

- намуди Муассиса ва забони таълимро тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳа интиҳоб намоёнд;
- ҳуқуқ ва шаъну шарафи фарзандонро ҳимоя намоёнд;
- фарзандонро дар руҳияи ватандўстӣ ва башардўстӣ, меҳнатдўстӣ, ҳисси нақуқорӣ, раҳмдилӣ, эҳтироми аҳли оила, забони модарӣ, адабиёту таърих ва анъанаҳои миллий, фарҳангии миллии худ ва эҳтироми арзишҳои миллий тарбия намоёнд;
- ба фарзандон барои гирифтани тарбияю таълим дар Муассиса мусоидат намуда, дар хона шароити мусоид муҳайё созанд;
- дигар ҳуқуқи уҳдадориҳоеро, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, амалӣ менамоёнд.

64. Тарбиягирандагони Муассиса ҳуқуқҳои зеринро доро мебошанд:

- гирифтани таълиму тарбия дар Муассиса;
- дастрасӣ ба хизматрасонии роғони тиббӣ дар Муассиса;
- нигоҳдории саломатӣ, инкишоф, таълим ва тарбия дар шароити мусоиди бехавф;
- ҳуқуқҳои дигаре, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

9. ФАЪОЛИЯТИ МОЛИЯВИЮ ХОҶАГИДОРИИ МУАССИСА

65. Сарчашмаи маблағгузории фаъолияти тарбиявию таълими, хоҷагиву иқтисодии Муассисаи давлатиро маблағҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ, аз ҷумла маблағҳои муассис ва сарчашмаҳои дигаре, ки қонунгузорӣ манъ накардааст, ташкил медиҳанд.

66. Муассисаҳои ғайридавлатӣ аз ҳисоби маблағҳои муассис ва сарчашмаҳои дигари маблағгузорие, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, фаъолият мекунанд.

67. Супоридани маблағ аз тарафи падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) ба мақсади пардохти хароҷот барои нигоҳубини кўдакон дар Муассиса мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

68. Маблағгузории Муассиса дар асоси механизми маблағгузории сарикасӣ аз рӯйи меъёр барои як тарбиятгиранда ва меъёр барои ҳўрокворӣ дар як рўз аз ҳисоби маблағҳои буҷети давлатӣ ва маблағҳои Муассис ба нақша гирифта мешавад.

69. Муассиса ҳуқуқ дорад бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағҳои иловагии бо оинномаи он пешбинигардида, инчунин маблағҳои хайрия ва пардохтҳои мақсадноки шахсони воқеию ҳуқуқӣ ва хориҷиро истифода барад.

70. Маблағи Муассиса мутобиқи оинномаи он истифода мегардад.

71. Меъёрҳои маблағгузории Муассисаи ғайридавлатӣ аз меъёрҳои маблағгузории Муассисаи давлатии дар ҳудуди дахлдорбуда қам буда наметавонад.

72. Муассиса ҳисоботи муҳосибавӣ ва омори тартиб дода, онро дар муҳлатҳои муқарраршуда ба мақомоти дахлдор пешниҳод менамояд. Шаклҳои ҳисобот, суроға ва муҳлати пешниҳоди он тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

10. ҲАМКОРИИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ МУАССИСА

73. Муассиса мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо пас аз мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм тибқи тартиби муқарраргардида метавонад бо ташкилотҳои хориҷӣ робитаҳои ҳамкорӣ дошта бошад.

11. БАРҲАМДИҲӢ ВА АЗ НАВ ТАШКИЛ ДОДАНИ МУАССИСА

74. Барҳамдиҳӣ ва аз нав ташкил додани Муассиса тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

75. Дар сурати барҳамдиҳии Муассиса, мақомоти маҳаллии идоракунии маориф ва илм ва муассис тибқи тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба Муассисаи дигар гузаронидани кормандон ва тарбиягирандагонро таъмин менамоянд.